

LES FACTURES DE LA DARRERA CRISI PALESTINA-ISRAELIANA

Antoni Segura i Mas, president del CIDOB

El desnonament d'unes famílies palestines al barri de Sheikh Jarrah de Jerusalem ha estat el detonant de la darrera crisi palestina-israeliana, marcada per una reacció desproporcionada de les forces de seguretat israelianes. Durant dotze dies la comunitat internacional ha actuat amb passivitat, evidenciant la creixent soledat de la «causa palestina», i amb un Joe Biden que ha vetat qualsevol resolució condemnatòria del Consell de Seguretat de Nacions Unides. Però, i Benjamín Netanyahu? Li servirà aquest enfrontament per assolir els escons que li falten, formar govern i evitar retre comptes davant la justícia? O la reacció de la població àrab d'Israel i d'alguns ciutadans jueus que també s'han sumat a les protestes fan presagiar que aquesta agressivitat no li sortirà de franc?

670

JUNY
2021

Una versió d'aquest article es va publicar prèviament a *La República*

El detonant de la darrera crisi palestina-israeliana, que esclata el passat dia 10 de maig, és el desnonament decretat per un tribunal israelià d'unes famílies palestines, expulsades de Jaffa i Haifa el 1948 i establertes al barri de Sheikh Jarrah a l'est de la ciutat santa per decisió de Jordània, que en aquell moment s'havia annexionat Cisjordània, i de l'Agència de les Nacions Unides per als Refugiats Palestins (UNRWA). Des de fa uns anys, colons israelians –apel·lant a la Llei d'Afers Administratius de 1970 que permet reclamar les propietats perdudes arran de la guerra i la divisió de Jerusalem de 1948–, exigeixen que se'ls retornin les cases d'aquestes famílies palestines perquè, afirmen, eren propietat seva abans de la guerra (des del segle XIX, segons diuen alguns). La llei, tanmateix, no reconeix el mateix dret a reclamar les propietats perdudes com a conseqüència de la guerra a cristians i musulmans. Ras i curt, les famílies palestines no poden reivindicar les propietats que van deixar a Jaffa i Haifa, però poden ser desnonats i expulsats de Jerusalem Est per uns colons jueus que al·leguen ser els antics propietaris. De rerefons hi ha la progressiva «judaïtzació» de Jerusalem Est, perquè aquest desnonament deixaria tot el perímetre de la ciutat vella en mans jueves i tancaria així el cercle sobre les famílies palestines que encara hi viuen a l'interior.

Com a detonant col·lateral, les urgències de Benjamín Netanyahu que, després de quatre eleccions avançades consecutives, no ha aconseguit la majoria necessària per continuar de primer ministre i evitar –o posposar– així el judici iniciat el 8 de febrer per corrupció, suborn, frau i abús de poder. Li cal sumar una majoria suficient per poder continuar de primer ministre i, com el 2008-09 (operació plom fos) i el 2014 (operació Marge Protector), l'ofensiva israeliana té la virtut de concitar aquesta majoria.

L'enfrontament amb els palestins és un element de cohesió –probablement l'únic– a la societat política israeliana: de moment, s'ha trencat el front contra Netanyahu que li impedia reunir els seixanta-un escons necessaris per assolir la majoria i evitar així el judici.

Tanmateix, aquest front contra Netanyahu s'ha trencat per la dreta, perquè l'abans tot poderós Partit Laborista –creador de l'Estat d'Israel i que va governar de manera ininterrompuda durant tres dècades i entre 1992 i 1996, i 1999 i 2000, i ara transformat en el bloc de la pau (laboristes més Meretz)–, ha quedat reduït en les dues darreres eleccions a set i tretze escons respectivament. En aquest sentit, la crisi ha posat de manifest que la dreta israeliana segueix fidel als principis de l'avui desaparegut *Gush Emunim* (el bloc de la fe o dels creients), sorgit arran de la guerra dels Sis Dies, que preconitzava la creació d'assentaments jueus a Judea i Samaria (Cisjordània), Gaza i els Alts del Golan. Posició que també compartien inicialment alguns sectors laboristes. Pel Likud i la dreta israeliana aquests principis **segueixen sent irrenunciables**.

Però, a més de tot aquest context, l'espurna immediata ha estat la desproporcionada reacció de les forces de seguretat israelianes. Les protestes contra els desnonaments havien començat de manera pacífica feia dies, fins que el 10 de maig té lloc la Marxa de la Bandera, una demostració nacionalista israeliana que commemora l'ocupació de Jerusalem Est durant la Guerra dels Sis Dies. Es produeixen enfrontaments entre palestins i manifestants jueus, i la policia –en persecució de joves àrabs– entren a la mesquita d'Al-Aqsa amb el resultat de més de tres-cents ferits. Tota una provocació que recorda l'inici de la segona Intifada quan el 28 de setembre del 2000 Ariel Sharon visita l'Explanada de les Mesquites envoltat de policies.

Aquest cop, ha aparegut un element nou que pot tenir una forta incidència en el futur: els àrabs amb ciutadania israeliana (entorn del 21% de la població total del país) han sortit al carrer per protestar contra la brutal actuació de les forces de seguretat a Al-Aqsa, reivindicar que ells també són palestins, i manifestar-se a favor dels desnonats de Sheikh Jarrah.

Fins la imposició de l'alto el foc propiciat per Egipte, l'enèsima crisi ha durat dotze dies amb intercanvi de projectils entre les milícies palestines i l'exèrcit israelià. Però no és exacte qualificar-ho de guerra, perquè, com en ocasions anteriors, aquesta mena d'enfrontaments responen al que s'entén per conflicte asimètric: l'exèrcit de la principal potència militar de l'Orient Mitjà contra unes milícies i més de dos milions de persones que viuen sotmeses a un setge i embargament, encerclats en una franja amb una extensió (365 Km²) lleugerament més petita que la comarca del Maresme (399 Km²) i una densitat de població insuportable (5.479 hab. / Km²). Gaza s'ha

convertit en allò que l'historiador israelià expatriat i actualment professor a la Universitat d'Exeter, Ilan Pappé, ha denominat una presó a cel obert ja que només té frontera amb Israel (51 Km) i al sud-est (11 Km) amb un aliat d'Israel, Egipte.

Aquest cop, però, ha aparegut un element nou que pot tenir una forta incidència en el futur: els àrabs amb ciutadania israeliana (entorn del 21% de la població total del país) han sortit al carrer per protestar contra la brutal actuació de les forces de seguretat a Al-Aqsa, reivindicar que ells també són palestins, i manifestar-se a favor dels desnonats de Sheikh Jarrah. En diverses localitats de Galilea, i en ciutats com Haifa i Lod i altres poblacions amb una presència nombrosa de ciutadans àrabs-israelians, s'han produït persecucions, atacs a establiments i enfrontaments entre aquells i colons jueus. La tensió ha estat alimentada per la difusió a través de les xarxes socials de baralles i linxaments, i per la proliferació de *fake news* que incitaven a l'**odi sectari** tal com advertia *The New York Times* el passat dia 16 de maig.

Finalment, la crisi ha posat de relleu que Joe Biden no ha pogut –no ha sabut o no ha volgut– sostreure's al lobby pro jueu del Congrés, i ha vetat qualsevol resolució condemnatòria del Consell de Seguretat de Nacions Unides contra la desproporcionada resposta de l'exèrcit israelià. També ha visualitzat un cop més la impotència de la Unió Europea i la manca de capacitat d'influència sobre l'actor fort de la crisi, Benjamín Netanyahu, que va seguir massacrant impunement i sense testimonis –entre els primers objectius destruïts figurava la torre on hi havia les seus d'Associated Press i Al Jazeera– durant dotze dies a la desesperada població palestina de Gaza davant la passivitat i la vergonya de la comunitat internacional. Només Emmanuel Macron va recolzar la mediació egípcia (el primer Estat àrab que va reconèixer l'Estat d'Israel arran dels Acords de Camp David de 1978) que, sens dubte, tenia el vistiplau de Washington. Per últim, la crisi també ha evidenciat la creixent soledat de la «causa palestina» ja que, sota la pressió de Donald Trump i l'aquiescència de Riad, el 2020, la Unió d'Emirats Àrabs, Bahrain i Marroc -el soldà de Marroc presideix el Comitè Al Qods que ha de vetllar pels habitants de la ciutat santa- reconeixien l'Estat d'Israel, com també ho havia fet Jordània el 1994 arran dels Acords d'Oslo, mentre que Oman manté estretes relacions comercials amb l'Estat jueu des de fa ja molts anys. I, no obstant això, la reacció de la població àrab d'Israel i d'alguns ciutadans jueus que també han protestat per la desproporcionada resposta presagia que, en el futur, la impunitat amb que ha actuat un cop més Netanyahu no sortirà de franc. I, aquest cop, sembla que tampoc li servirà per evitar ser desplaçat del govern ja que el moviment Yamina (cap a la dreta) liderat per Naftali Bennett sembla que ha reconsiderat la seva posició i es mostra ara disposat a participar en la coalició d'ampli espectre (inclouria des de l'esquerra a la dreta més conservadora) que impulsa el centrista Yeix Atid de Yair Lapid per tal de fer fora Netanyahu.